

НАРЕДБА № 141 от 27.03.2002 г. за удостоверяване експлоатационната годност на навигационни съоръжения за въздушна навигация и кацане

Обн. - ДВ, бр. 35 от 05.04.2002 г.; изм. и доп., бр. 70 от 29.08.2006 г.; изм. и доп., бр. 29 от 10.04.2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм., бр. 40 от 15.05.2018 г.; изм. и доп., бр. 53 от 26.06.2018 г.; изм. и доп., бр. 104 от 05.12.2025 г.

Издадена от министъра на транспорта и съобщенията

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм. и доп., бр. 104 от 2025 г.)(1) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) С тази наредба се определят условията и редът за издаване на удостоверения за експлоатационна годност на системи и навигационни съоръжения за въздушна навигация и кацане, наричани по-нататък "съоръжения".

(2) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) Съоръженията, за които се издава удостоверение за експлоатационна годност по тази наредба, са:

1. системи за летателна проверка на навигационните съоръжения за въздушна навигация и кацане (NFIS);

2. (изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) инструментални системи за кацане (ILS);

3. първични радиолокатори (PSR);

4. вторични радиолокатори (SSR);

5. автоматизирани системи за изобразяване на многорадарна и планова информация;

6. (изм. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) радиолокатори за обзор на летателното поле (SMR);

7. метеорологични радиолокатори (WXR);

8. автоматизирани метеорологични наблюдателни системи (AWOS);

9. всенасочени УКВ радиофарове (VOR);

10. приводни радиостанции (NDB);

11. далекомерни системи (DME);

12. автоматични радиопеленгатори (ADF);

13. (изм. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) свето-технически системи (AGL);

14. автоматизирани системи за комуникации "земя-земя" и "въздух-земя";

15. системи за управление на въздушното пространство;

16. системи за управление на потока от въздушно движение;

17. системи за аеронавигационно информационно обслужване.

18. (нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) системи за независим кооперативен обзор (MLAT);

19. (нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) системи за зависим кооперативен обзор (ADS-B);

20. (нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) системи за управление и контрол на наземното движение (A-SMGCS);

21. (нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) системи за запис, мониторинг и статус на глобални навигационни спътникови системи (GNSS).

22. (нова - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) метеорологични системи за детекция на срез на вятъра;

23. (нова - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) информационни системи, подпомагащи управлението на въздушното движение (УВД).

Чл. 2. (1) Удостоверението за експлоатационна годност на съоръжение по чл. 1, ал. 2 потвърждава, че същото отговаря на действащите стандарти, технически и експлоатационни изисквания.

(2) Данните за съоръженията, притежаващи удостоверение за експлоатационна годност, се обявяват в Сборника за аеронавигационна информация и публикация на Република България в съответствие с разпоредбите на Наредба № 15 от 1999 г. за аеронавигационно информационно обслужване (ДВ, бр. 96 от 1999 г.).

(3) Не се разрешава използване на съоръжение, за което няма издадено удостоверение за експлоатационна годност по реда на тази наредба.

(4) Удостоверението за експлоатационна годност е индивидуално и не подлежи на прехвърляне.

Чл. 3. (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; доп., бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) Собственикът или ползвателят на съоръженията е длъжен да:

1. (доп. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) поддържа съоръженията в съответствие с действащите стандарти и обявените категории съгласно издаденото удостоверение за експлоатационна годност като тази дейност може да бъде осъществявана и чрез одобрени от ГД „ГВА“ организации;

2. осигурява безпрепятствен достъп на инспекторите по въздухоплаване, на лицата, осъществяващи държавен противопожарен надзор, и на служителите по сигурността в гражданското въздухоплаване за извършване на проверки;

3. излъчва незабавно NOTAM-съобщения за промените или отклоненията от действащите стандарти, технически и експлоатационни изисквания на съоръженията.

Чл. 4. (Доп. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" (ГД ГВА) удостоверява експлоатационната годност на съоръженията след извършване на проверки на съоръженията.

(2) Проверките на съоръженията се извършват от инспектори по въздухоплаването.

(3) (Нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ издава одобрение на организацията по чл. 3, т. 1, когато тя отговаря на следните изисквания:

1. регистрирана е по Търговския закон;

2. (изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) разполага с квалифициран и сертифициран персонал в съответствие със специфичните изисквания за съоръженията, за които се одобрява организацията, както и в съответствие с изискванията на Приложение XIII от Регламент за изпълнение (ЕС) 2017/373 на Комисията от 1 март 2017 г. за определяне на общи изисквания за доставчиците на услуги и надзора при управлението на въздушното движение/аеронавигационното обслужване и други мрежови функции за управление на въздушното движение, за отмяна на Регламент (ЕО) № 482/2008 и на регламенти за изпълнение (ЕС) № 1034/2011, (ЕС) № 1035/2011 и (ЕС) 2016/1377, както и за изменение на Регламент (ЕС) № 677/2011 (ОВ, L 062 от 2017 г.);

3. притежава валиден сертификат за внедрена система за качество;

4. притежава внедрена Система за управление на безопасността;

5. притежава внедрена Система за управление на сигурността.

(4) (Нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) Когато съоръжение по чл. 1, ал. 2 е собственост или се ползва от летищен оператор (летищна администрация), той трябва да получи одобрение по реда на ал. 3.

Чл. 5. (Изм. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" води регистър на съоръженията, включително електронен.

(2) Главният директор на ГД ГВА със заповед определя длъжностното лице, което ще води регистрите по ал. 1, и отговаря за тяхното поддържане.

(3) Регистрите по ал. 1 съдържат следните данни за съоръженията:

1. наименование на съоръжението;
2. (доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) собственик и/или ползвател на съоръжението;
3. координати на месторазположението;
4. кота на терена на месторазположението;
5. височина на антената над терена;
6. позивна;
7. работни честоти;
8. режим на работа (24 часа, по заявка и т. н.);
9. изходяща мощност;
10. радиус на действие;
11. производител - страна, фирма;
12. (изм. и доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) дата на производство или дата на приемане на място;
13. (нова - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) дата на въвеждане в експлоатация;
14. (предишна т. 13 - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) дати на наземните проверки и/или летателните проверки;
15. (предишна т. 14 - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) дата на издаване на удостоверение за експлоатационна годност;
16. (предишна т. 15 - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) дати на подновяване на удостоверението за експлоатационна годност;
17. (предишна т. 16 - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) дата на отнемане на удостоверението за експлоатационна годност.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм., бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) Изискванията по ал. 3, т. 3, 4, 5, 6, 7, 9 и 10 не се отнасят за съоръженията по чл. 1, ал. 2, т. 1, 5, 8, 13 - 21 и 23.

(5) (Нова - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) Данните по ал. 3, т. 13 се подават от собственика или ползвателя в 3-дневен срок от датата на въвеждане в експлоатация.

Раздел II

Условия за издаване на удостоверение за експлоатационна годност на съоръжение

Чл. 6. (Изм. изцяло - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) Удостоверение за експлоатационна годност на съоръжение (приложение № 1) се издава от ГД „ГВА“, когато:

1. техническите характеристики на съоръженията отговарят като минимум на действащите стандарти, технически и експлоатационни изисквания;
2. поддържането на съответното съоръжение се извършва от собственика, ползвателя или одобрена организация по чл. 3, т. 1.

Чл. 7. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм., бр. 40 от 2018 г.; изм. и доп., бр. 53 от 2018 г.; изм. и доп., бр. 104 от 2025 г.) (1) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; доп., бр. 53 от 2018 г.) Собственикът или ползвателят на съоръженията подава в ГД ГВА заявление за издаване на удостоверение за експлоатационна годност на дадено съоръжение, в което се посочва единен идентификационен код (ЕИК) и е придружено със следните документи:

1. (изм. - ДВ, бр. 40 от 2018 г.; отм., бр. 53 от 2018 г.);
2. данни за съоръжението по чл. 5, ал. 3, т. 1 - 12 ;
3. (доп. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) ръководство за техническа поддръжка и/или експлоатация на съответното съоръжение осигуряващо безопасната му работа;
4. технически данни и изисквания за експлоатация на съоръжението, разработени от производителя;

5. протоколи от наземните и/или летателни проверки на параметрите на съоръжението;

6. списък на длъжностните лица, на които се възлага извършването на дейностите по техническа поддръжка и/или експлоатация и техническо обслужване на съоръжението;

7. (нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) документ, удостоверяващ, че поддържането на съоръжението се осъществява от одобрена организация по чл. 3, т. 1, когато такова поддържане не се осъществява от собственика или ползвателя;

8. (нова - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) сертификат, декларация или изявление за съответствие на оборудване за управление на въздушното движение/аеронавигационно обслужване съгласно изискванията на Делегиран регламент (ЕС) 2023/1768 на Комисията от 14 юли 2023 г. за определяне на подробни правила за сертифицирането и представянето на декларации за системи за услуги по управление на въздушното движение/аеронавигационно обслужване и съставни елементи на услуги по управление на въздушното движение/аеронавигационно обслужване (ОВ, L 228 от 2023 г.);

9. (предишна т. 7 - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; предишна т. 8, бр. 104 от 2025 г.) документ за платена такса по чл. 116 от Тарифа № 5 за таксите, които се събират в системата на Министерство на транспорта и съобщенията, приета с ПМС № 81 от 10.V.2000 г. (ДВ, бр. 41 от 2000 г.).

(2) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) Собственикът или ползвателят на повече от едно съоръжение подава в ГД ГВА данни за ЕИК само при подаване на заявление за издаване на удостоверение за експлоатационна годност на първото съоръжение и/или при настъпили промени в актуалността на документите.

(3) В случай че се налагат промени в техническите и/или експлоатационните характеристики на съоръжения, за които е издадено удостоверение за експлоатационна годност, те се извършват само след предварително разрешение на ГД ГВА и се отразяват в ръководството за техническа поддръжка и/или експлоатация.

Чл. 8. (1) В случай че заявлението не отговаря на изискванията по чл. 7, ГД ГВА писмено уведомява заявителя да отстрани несъответствията в 7-дневен срок от съобщаването. До отстраняване на нередностите заявлението не се разглежда.

(2) В случай че заявителят не отстрани несъответствията в срока по ал. 1, заявлението не се разглежда и се връща заедно с приложенията.

Чл. 9. (Изм. и доп. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Проверките на съоръженията по чл. 1, ал. 2 се извършват от постоянна комисия от инспектори, назначена със заповед на главния директор на ГД „ГВА“, включваща председател и членове.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) Комисията по ал. 1 извършва проверка на заявеното съоръжение в срок 30 работни дни от датата на подаване на заявлението или от датата на отстраняване на несъответствията по чл. 8, която дата е по-късна.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; доп., бр. 104 от 2025 г.) За извършената проверка в съответствие с изискванията по тази наредба комисията изготвя доклад до главния директор на ГД "ГВА" или до оправомощено от него лице със становище за отказ, отсрочка за издаване, когато документите на заявителя или параметрите на неговото съоръжение не съответстват на действащите стандарти, но могат да бъдат отстранени в срок, определен от главния директор на ГД "ГВА" или за издаване на удостоверение със или без ограничения.

Чл. 10. (1) Удостоверението се издава в 10-дневен срок след изтичане на срока по чл. 9, ал. 1, ако са изпълнени условията и изискванията на тази наредба.

(2) Когато в резултат на проверката се установи несъответствие с действащите стандарти, технически и експлоатационни изисквания, главният директор на ГД ГВА има право да:

1. откаже издаване на удостоверение;
2. отсрочи издаването на удостоверение за експлоатационна годност до привеждане на отделни характеристики или документи към действащите стандарти, технически и експлоатационни изисквания;
3. издаде удостоверение за експлоатационна годност за по-ниска от заявената категория.

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) (1) Удостоверение за експлоатационна годност на съоръжение се издава за срок на валидност една година с изключение на срока за валидност на удостоверението за експлоатационна годност на:

1. (изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) инструментални системи за кацане по II категория, който е 6 месеца;
2. (изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) инструментални системи за кацане по III категория, който е 6 месеца;
3. (изм. изцяло - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) автоматизираните системи за изобразяване на многорадарна и планова информация, системите за управление и контрол на наземното движение и системите за запис, мониторинг и статус на GNSS, който е 3 години.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) За подновяване на удостоверението за експлоатационна годност на конкретно съоръжение не по-късно от 45 дни преди изтичане на срока на валидност на удостоверението собственикът или ползвателят подава заявление, придружено от:

1. документ за платена такса;
2. изменения и допълнения на обстоятелствата на някои от документите по чл. 7, ал. 1, т. 1, 3, 4, 5, 6, ако има такива;
3. всички протоколи за наземни и/или летателни проверки на параметрите на съоръжението за периода от датата на последно издаденото удостоверение до датата на подаване на заявлението за подновяване.

Чл. 12. (Доп. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) (1) Удостоверението за експлоатационна годност на съоръжение по тази наредба се отнема или действието му се ограничава:

1. когато при проверка се установи несъответствие с действащите стандарти, технически и експлоатационни изисквания или категориите, за които е издадено;
2. при модификация, която влошава параметрите на съоръжението, записани в удостоверението;
3. при промяна на предназначението на съоръжението;
4. по заявление на притежателя на удостоверението.
5. (нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) когато одобрението на организацията по чл. 3, т. 1 бъде отнето или действието му е ограничено.

(2) (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) Собственикът или ползвателят на дадено съоръжение е длъжен да уведоми ГД ГВА, преди да предприеме:

1. промяна на предназначението на съоръжението;
2. извършване на модификация на параметрите на съоръжението, записани в удостоверението.
3. (нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) промени условията за поддържане на съоръжението.

(3) Заповедта на главния директор на ГД ГВА за отнемане на удостоверението за експлоатационна годност на съоръжение или ограничение на действието му се вписва в регистрите по чл. 5 .

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) Отказът за издаване или отнемане на удостоверение за експлоатационна годност подлежи на обжалване по реда на Административнопроцесуалния кодекс.

Раздел III

Контрол на експлоатационната годност на съоръженията

Чл. 14. (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм. изцяло, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.) Собственикът или ползвателят на съоръжения осъществява непрекъснат контрол на експлоатационната им годност в съответствие с издаденото удостоверение.

Чл. 15. (1) Главна дирекция "Гражданска въздухоплавателна администрация" провежда периодичен и/или извънреден контрол на експлоатационната годност на съоръженията за въздушна навигация и кацане, за които е издадено удостоверение за експлоатационна годност.

(2) За констатираните несъответствия с действащите стандарти, технически и експлоатационни изисквания се издават предписания от инспектора, осъществил проверката.

Чл. 16. (Нов - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 104 от 2025 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Експлоатационната годност на съоръженията по чл. 1, ал. 2, т. 2, 3, 4, 9, 10, 11, 13, 14, 18 и 19 се определя след извършване на летателни проверки.

(2) Летателните проверки са:

1. проверка при въвеждане в експлоатация;
2. периодична проверка;
3. специална проверка.

(3) Летателни проверки при въвеждане в експлоатация се провеждат след наземна проверка на характеристиките на съоръжението с цел получаване на пълна и изчерпателна информация относно работата на съоръжението и за установяване на съответствие на мястото за разположение на оборудването с експлоатационните изисквания на Анекс 10 към Конвенцията за международно гражданско въздухоплаване и произтичащите от него изисквания на производителя на съоръжението.

(4) Периодичните летателни проверки се провеждат по утвърден от ГД "ГВА" годишен план и се извършват с цел контрол на съответствието на параметрите и характеристиките на съоръжението с действащите стандарти и обявени категории, установени в инструкцията по чл. 18, ал. 5.

(5) Специалните проверки се провеждат с цел потвърждаване на съответствието на параметрите и характеристиките на съоръженията с действащите стандарти и обявени категории, установени в инструкцията по чл. 18, ал. 5 в следните случаи:

1. (изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) ремонт или модификация, променящи пространствените характеристики на радиосигнала, формиран от съоръжението;
2. възстановяване работата на оборудването и въвеждането му в експлоатация след изключване за срок по-дълъг от 6 месеца;
3. замяна, ремонт или изменение на мястото за разположение на антенно-фидерното устройство;
4. при промяна на работните честоти;
5. откриване на несъответствие на техническите характеристики в резултат на наземен контрол;
6. наличие на повече от три забележки от екипажите на въздухоплавателните средства или ръководителите на полети за работата на конкретното съоръжение;
7. промяна на схемите за отлитане и долитане по правилата за полети по прибори;
8. изменение ъглите на закритие на съоръжението;
9. разследване на авиационни произшествия и инциденти;
10. (изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) проверка на електромагнитната съвместимост на съоръжението с други радиоелектронни системи и съоръжения с цел откриване

източниците за радиосмущения и други причини за неустойчивата работа на съоръжението или влошеното качество на формираните в пространството радиосигнали.

Чл. 17. (Нов - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм. и доп., бр. 104 от 2025 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) Летателните проверки на съоръженията се извършват от:

1. Главна дирекция „Гражданска въздухоплавателна администрация“ или от служители на доставчика на аеронавигационно обслужване, които са експерти по летателна инспекция, в присъствието на инспектор от ГД „ГВА“ с квалификация по съоръженията за въздушна навигация и кацане;

2. сертифициран доставчик на услуги за летателни проверки, независим от собственика на съоръжението и одобрената организация, която поддържа съоръженията съгласно чл. 3, т. 1, в присъствието на служители на доставчика на аеронавигационно обслужване и на инспектор от ГД „ГВА“, които са с квалификация по съоръженията за въздушна навигация и кацане.

(2) (Нова - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Когато на определена летателна проверка не може да присъства инспектор от ГД „ГВА“, лицето, извършило проверката, предоставя в ГД „ГВА“ пълния набор с необработени данни от проведените измервания, наблюдения, оценки и всички други относими материали."

(3) (Предишна ал. 2, доп. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Летателните проверки се извършват в полет от подготвен за това летателен екипаж със самолет лаборатория, оборудван със система за летателна проверка на навигационните съоръжения за въздушна навигация и кацане (NFIS), притежаваща удостоверение за експлоатационна годност. Конкретни измервания или наблюдения, част от летателната проверка, може да се извършват от експерти по летателна инспекция чрез използване на безпилотно въздухоплавателно средство (БВС), оборудвано с необходимите за това модули от система за летателна проверка, притежаваща удостоверение за експлоатационна годност. В този случай проверяваните параметри на навигационните съоръжения за въздушна навигация и кацане се определят от техническите възможности на използваното въздухоплавателно средство.

(3а) (Нова - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Минималните изисквания към самолета лаборатория, БВС и специализираното бордно оборудване, използвани при летателни проверки, се съдържат в приложение № 2.

(4) (Предишна ал. 3, изм. и доп. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Екипажът на самолета лаборатория, извършващ летателни проверки, се състои от двама пилоти, един или двама експерти по летателна инспекция и инспектор от ГД „ГВА“.

(5) (Предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Лицата по ал. 3 и 4 трябва да имат знания и опит в процедурите и изискванията за летателни проверки, като:

1. пилотите на самолета лаборатория трябва да са преминали подготовка за извършване на полети за летателни проверки съгласно ръководството за експлоатация на авиационния оператор или по програма, одобрена от национален компетентен орган на държава - членка на Европейския съюз;

2. експертите по летателна инспекция трябва да притежават свидетелство за успешно завършен курс в авиационен учебен център или организация за обучение по одобрен от ГД „ГВА“ план за обучение на експерти по летателна инспекция;

3. за извършване на измервания и/или наблюдения с използване на БВС експертите по летателна инспекция трябва да са преминали обучение за използване на системата за летателна проверка на навигационните съоръжения за въздушна навигация и кацане на съответното БВС и да притежават свидетелство за правоспособност на дистанционно управляващ пилот.

(6) (Предишна ал. 5 - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Летателните проверки се извършват по всяко време на денонощието, като при провеждане на летателни проверки през нощта полетите се изпълняват по правилата за полети по прибори, на височина над препятствията не по-малка от 300 m.

(7) (Нова - ДВ, бр. 29 от 2012 г., в сила от 19.04.2012 г.; предишна ал. 6, изм., бр. 104 от 2025 г.) Летателните проверки могат да се извършват и от организации за летателни проверки, сертифицирани от национален компетентен орган на друга държава - член на Европейския съюз.

Чл. 17а. (Нов - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) (1) Доставчикът на услуги за летателни проверки по чл. 17, ал. 1, т. 2 се сертифицира от ГД „ГВА“ по реда на чл. 16е от Закона за гражданското въздухоплаване въз основа на заявление със съдържание, посочено в приложение № 3, когато са изпълнени следните условия:

1. заявителят отговаря на изискванията по чл. 6, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2017/373;

2. заявителят докаже, че може да извършва летателни проверки, които съответстват на стандартите на ICAO, чрез представяне на документи относно организационната си структура, наличие на квалифициран персонал и методи на работа;

3. заявителят притежава опит в извършване на летателни проверки в държава - членка на ЕС, не по-малък от 3 години;

4. заявителят разполага със система за летателни проверки, с която може да извърши летателни проверки на заявените съоръжения и която отговаря на условията за издаване на удостоверение за експлоатационна годност.

(2) Когато заявителят предложи летателната проверка да се извършва с въздухоплавателно средство или система, които са нови като концепция за извършването на летателни проверки, ГД „ГВА“ може да изиска становище от експерти или да извърши консултации с организации с опит в подобна дейност. В този случай срокът за разглеждане на заявлението спира да тече до получаване на становището/извършване на консултациите.

(3) Главният директор на ГД „ГВА“ издава сертификата за доставчик на услуги за летателни проверки заедно с удостоверението за експлоатационна годност на заявената система за летателни проверки.

(4) Главният директор на ГД „ГВА“ може да прекрати, ограничи или временно да спре правата, произтичащи от сертификата по ал. 3 при условията на чл. 16е от ЗГВ, както и когато удостоверението за експлоатационна годност на използваната от доставчика система за летателни проверки бъде отнето или действието му бъде ограничено в случаите по чл. 12, ал. 1.

(5) Сертифицираният доставчик по ал. 1, който желае да преустанови предоставянето на услугата, уведомява ГД „ГВА“ за намерението си най-малко 90 дни преди преустановяването ѝ.

Чл. 18. (Нов - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 104 от 2025 г.) (1) Преди започване на летателна проверка екипажът на самолета лаборатория съгласува с органите за обслужване на въздушното движение въпросите по осигуряване, взаимодействие, последователност за провеждане на летателната проверка и други въпроси, свързани с изпълняваните задачи.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Експертът по летателна инспекция запознава инженерно-техническия персонал, отговорен за техническата експлоатация на проверяваното съоръжение, с целите и задачите на летателната проверка, анализира резултатите от последната летателна проверка и определя последователността за изпълнение на програмата.

(3) Подготовката на съоръжението приключва 30 min преди излитане на самолета лаборатория, като всички регулировъчни работи са прекратени, апаратурата е

проверена и е включена в режим, предвиден в ръководството по техническа експлоатация на съоръжението.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Съоръжение, на което се извършва летателна проверка, се изключва от системата за управление на въздушното движение, когато това е предвидено в процедурата за извършването на проверката, и чрез ръководителя на полети и/или автоматичното летищно информационно обслужване (ATIS) се уведомяват екипажите на въздухоплавателните средства, че даденото съоръжение работи в режим "проверка" (ON TEST).

(5) Процедурите за извършване на летателни проверки на съоръженията, както и основните технически и експлоатационни изисквания и допуските за отклонение от тях се определят с инструкция за извършване на летателни проверки на навигационните съоръжения за въздушна навигация и кацане, която се издава от министъра на транспорта.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) След завършване на летателната проверка експертът по летателна инспекция определя експлоатационното състояние на съоръжението, като използва следните данни:

1. данни от бордните и наземните устройства за регистрация на параметрите и характеристиките на съоръжението;

2. данни, получени в резултат на изчисления, лични наблюдения и практически изводи на членовете на екипажа на самолета лаборатория, ръководителите на полети или наземния персонал, отговорен за техническата експлоатация на съоръжението;

3. анализ на електромагнитната обстановка в пределите на зоната на действие на съоръжението.

Чл. 19. (Нов - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) (1) Съоръжение, което излъчва в пространството сигнали, съответстващи на установените стандарти, заложи в инструкцията по чл. 18, ал. 5, в пределите на зоната на действие, е годно за експлоатация без ограничения.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Съоръжение, излъчващо в пространството сигнали, които не във всяко отношение или не във всички сектори от зоната на действие съответстват на установените стандарти, заложи в инструкцията по чл. 18, ал. 5, е годно за експлоатация с ограничение.

(3) Съоръжение, излъчващо в пространството сигнали с неизвестно качество, несъответстващи с установените стандарти, заложи в инструкцията по чл. 18, ал. 5, е негодно за експлоатация.

Чл. 20. (Нов - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) За извършената летателна проверка експертът по летателна инспекция съставя протокол, който съдържа следните данни:

1. наименование на собственика и/или ползвателя на съоръжението;

2. наименование и марка (модел) на съоръжението;

3. вид на летателната проверка;

4. тип и рег. номер на самолета лаборатория;

5. тип на апаратурата за летателен контрол и дата на калибровка;

6. (изм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) име на командира на самолета лаборатория и експерта по летателна инспекция, извършил проверката;

7. дата, час на начало и край на проверката;

8. данни за метеорологичната обстановка по време на проверката;

9. заключение за годността на съоръжението;

10. ограничения (когато има такива);

11. препоръки;

12. (отм. - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) .

(2) Към протокола за летателна проверка се прилагат:

1. записи от бордните устройства за регистрация на параметрите и характеристиките на проверяваното съоръжение;

2. схеми на маршрутите и профилите на полета (при необходимост);

3. материали от радиолокаторите и други материали, изобразяващи специфичните особености на проверяваното съоръжение (при необходимост).

(3) Протоколът за летателна проверка се съставя в три екземпляра:

1. първи екземпляр за ГД "ГВА";

2. втори екземпляр - с материалите от бордните устройства за регистрация на параметрите и характеристиките на проверяваното съоръжение и други допълнителни материали - за екипажа на самолета лаборатория;

3. третият екземпляр е за собственика и/или ползвателя на съоръжението.

(4) Протоколите за летателна проверка се съхраняват в течение на целия жизнен цикъл на съоръжението и са достъпни за инженерно-техническия състав, осъществяващ експлоатация на съоръжението.

Чл. 21. (Нов - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 104 от 2025 г.) (1) (Предишен текст на чл. 21 - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Когато след приключване на летателна проверка даденото съоръжение е признато за негодно, инспекторът от ГД "ГВА", участващ в проверката, дава предписание за спиране на съоръжението и излъчване на NOTAM съобщение.

(2) (Нова - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) Когато след наземна или летателна проверка, проведена без присъствието на инспектор от ГД „ГВА“, проверяваното съоръжение е определено от присъстващите проверяващи лица по чл. 17, ал. 1, т. 1 или 2 като „годно за експлоатация с ограничения“ или „негодно за експлоатация“, собственикът или ползвателят на съоръжението е длъжен незабавно да инициира излъчването на NOTAM съобщение за настъпилите промени или отклонения от действащите стандарти, технически и експлоатационни изисквания.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Контролът и проверките по тази наредба се осъществяват от инспектори по въздухоплаването. При необходимост работата на инспекторите може да се подпомага от специалисти извън ГД ГВА, притежаващи съответната квалификация.

§ 2. (Доп. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.) Средствата, необходими за изпълнение на проверките, включително и средствата за наемане на контролно оборудване при необходимост, както и средствата за летателните проверки на съоръженията са за сметка на собственика или ползвателя им.

§ 2а. (Нов - ДВ, бр. 104 от 2025 г.) По смисъла на тази наредба:

1. „**навигационно съоръжение за въздушна навигация и кацане**“ е оборудване за управление на въздушното движение/аеронавигационно обслужване съгласно чл. 2, т. 1 от Регламент (ЕС) 2023/1768;

2. „**летателна проверка**“ е проверка или инспекция съгласно определението в т. 1.3.3, параграф - Inspection от Doc 8071, Volume I на ICAO, включваща серия от измервания, наблюдения и оценки, извършвани в полет, с цел установяване на степента на експлоатационната годност на радионавигационното съоръжение.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 3. Тази наредба се издава на основание чл. 16а, т. 7 и чл. 44, ал. 3 във връзка с чл. 120, ал. 4, т. 12 от Закона за гражданското въздухоплаване .

§ 4. В едномесечен срок от обнародването на наредбата в "Държавен вестник" собствениците на съоръженията за въздушна навигация и кацане са длъжни да изготвят и съгласуват с ГД ГВА едногодишна план-програма за подаване на заявления по чл. 7 за издаване на удостоверение за експлоатационна годност.

§ 5. Главният директор на ГД ГВА дава указания по прилагане на тази наредба.

**ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА към Наредбата за изменение
и допълнение на Наредба № 141 от 2002 г. за
удостоверяване експлоатационната годност на
навигационни съоръжения за въздушна навигация и кацане
(ДВ, бр. 70 от 2006 г.)**

§ 12. Министърът на транспорта издава инструкцията по чл. 18, ал. 5 в 3-месечен срок от влизането в сила на наредбата.

**Приложение № 1 към чл. 6
(Изм. - ДВ, бр. 70 от 2006 г.; изм., бр. 104 от 2025 г.)**

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
REPUBLIC OF BULGARIA

МИНИСТЕРСТВО НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА
MINISTRY OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS
ГД „ГРАЖДАНСКА ВЪЗДУХОПЛАВАТЕЛНА АДМИНИСТРАЦИЯ“
DIRECTORATE GENERAL "CIVIL AVIATION ADMINISTRATION"

УДОСТОВЕРЕНИЕ
CERTIFICATE
за експлоатационна годност
for operational fitness

№20.... г.

1. Наименование на съоръжението –
Name of facility –
2. Местонахождение –
Location –
3. Настоящият документ се издава на основание чл. 44, ал. 2 от Закона за гражданското въздухоплаване в уверение на това, че отговаря на изискванията на нормативната уредба на гражданското въздухоплаване в Република България и на Анекс 10 към Конвенцията за международна гражданска авиация и е годно за експлоатация.
It is hereby certified that, pursuant to Article 44, Para 2 of the Civil Aviation Act, meets the requirements of the civil aviation legislation in the Republic of Bulgaria and Annex 10 to the Convention on International Civil Aviation and is fit for operation.
4. Дата на валидност:20....
Date of Expiry:

Настоящото удостоверение не може да се претотстъпва или разменя и е в сила до посочената дата на валидност, освен ако не бъде изменено, отменено или отнето по-рано.
This Certificate is not transferable and shall remain in force until specified date of expiry, unless sooner varied, suspended or revoked.

Приложение:
Enclosure:

Дата на издаване:20....
Date issued:

Подпис:
Signature:

Приложение № 2 към чл. 17, ал. За
(Ново - ДВ, бр. 104 от 2025 г.)

Минимални изисквания към самолета лаборатория, БВС и специализираното бордно оборудване, използвани за летателни проверки

1. Общи изисквания:

1.1. Използваното въздухоплавателно средство трябва да отговаря на целите на летателната проверка, да функционира по начин, който гарантира точното измерване на всички параметри, и да има следните характеристики:

- надеждност, достатъчна товароподемност за разполагане на екипажа, измервателното и записващо оборудване;
- далечина и продължителност на полета, достатъчни за изпълнение на задачите по летателна проверка;
- аеродинамична устойчивост във всички диапазони на скоростите, особено при скорости, характерни за извършване на летателна проверка;
- ниско ниво на вибрациите, които могат да повлияят на качеството на приеманите навигационни сигнали;
- ниско ниво на електромагнитните излъчвания, които могат да създадат смущения на приеманите навигационни сигнали.

1.2. Системата за определяне на местоположението на самолета лаборатория/БВС трябва да е автономна по отношение на радионавигационното съоръжение, подлежащо на проверка, и да има сумарна абсолютна грешка поне пет пъти по-малка от точностните характеристики на измервания навигационен сигнал.

1.3. При определяне на местоположението на самолета лаборатория/БВС чрез теодолити минималната далечина на видимостта трябва да е 11 км (6 м. мили).

1.4. Бордното оборудване на системата за летателна проверка не трябва да създава смущения в нормалната работа на навигационните устройства на самолета лаборатория/БВС.

1.5. Системата за летателна проверка трябва да има възможност да извършва запис на необработената информация за сигналите в реално време.

1.6. Всички записани данни трябва да бъдат маркирани с информация за момента на измерването и местоположението на самолета лаборатория/БВС в същия този момент.

2. Самолет лаборатория:

2.1. Фактори за избор на ВС за самолет лаборатория:

- летателните характеристики и техническите възможности на вида ВС с оглед изпълнение на летателните проверки;
- количеството и видът на навигационните съоръжения, подлежащи на летателни проверки;
- пространственото разположение на навигационните съоръжения, периодичността за провеждане на летателните проверки и евентуалното съвместяване с други функции, изпълнявани от ВС.

2.2. Общи характеристики на самолета лаборатория:

- пълен комплект от навигационно оборудване, необходимо за изпълнение на полети по правилата за полети по прибори;
- надеждност, икономичност и наличие на оборудване за полети по правилата за полети по прибори;
- стабилна система и достатъчна мощност за електрозахранване за щатното бордно електрооборудване и на допълнителното оборудване за летателни проверки;
- широк диапазон на скорости и височина на полета, осигуряващ провеждането на летателни проверки при същите условия, при които въздушното пространство се използва от ползвателите;

- пригодност за последваща модернизация или разширение на специализираното бордно оборудване за летателни проверки на нови видове навигационни съоръжения и/или повишаване на точността на данните, получавани при летателни проверки;

- наличие на оборудване за контрол на климатичните условия в кабината, осигуряващо подходяща температура и влажност за работа на измервателното оборудване и комфортни условия за екипажа;

- наличие на автопилот за намаляване на работното натоварване на екипажа;

- операторският пулт трябва да бъде така конструиран и инсталиран, че летателният екипаж да има удобен достъп към апаратурата и оборудването за обработка на данни; при избор на място за инсталиране на пулта трябва да се отчита нивото на шум, вибрации, вътрешна осветеност, възможността за външен обзор, да е близо до центъра на тежестта на въздухоплавателното средство, да има системи за кондициониране на въздуха и да е ориентиран в направление на полета на въздухоплавателното средство.

3. Безпилотно въздухоплавателно средство:

Минимални възможности и технически характеристики на БВС, предназначено за извършване на наблюдения и радиочестотни измервания като част от летателни проверки:

- възможност за инсталиране и функциониране в полет на оборудването за извършване на радиочестотни измервания и наблюдения, в съответствие с приложимите изисквания на ICAO Doc. 8071, ICAO Annex 10 и Annex 14;

- непрекъснат полет със специализираното оборудване за наблюдения и радиочестотни измервания - не по-малко от 30 мин;

- наличие на система за определяне на местоположението Real Time Kinematics Positioning (RTK);

- да позволява измерванията да се визуализират в реално време на земята при оператора;

- системата за управление на БВС да осигурява оптимална ситуационна осведоменост;

- да има интегрирани функции за откриване на препятствия и избягване на сблъсък;

- да е налична функцията „Автоматично връщане“ при оператора (Return To Home).

4. Специализирано бордно оборудване:

4.1. Специализираното бордно оборудване за летателни проверки не трябва да влияе на нормите за летателна годност на ВС/БВС.

4.2. Всяка модификация на специализираното бордно оборудване трябва да се регистрира в техническите документи на ВС/БВС.

4.3. Специализираното бордно оборудване за летателни проверки, наблюдения и радиочестотни измервания да включва като минимум:

- приемници и антени за летателни проверки;

- допълнителни средства за радиокомуникация „въздух-земя“;

- независима система за определяне на местоположението;

- оборудване за обработка и изобразяване на данните;

- оборудване за запис на данните.

4.4. Да възпроизвежда на дисплей и да записва в реално време навигационната информация и данните за параметрите на проверяваното съоръжение.

4.5. В хода на летателните проверки да се извършва постоянен запис в електронна форма на необработената информация за сигналите, който запис да се използва за оценка на работните характеристики на проверяваните съоръжения.

4.6. Софтуерът на оборудването да позволява автоматично генериране на отчети въз основа на данните от измерванията.

4.7. Записаните данни се архивират и се съхраняват заедно с отчетите за проведените летателни проверки.

Приложение № 3 към чл. 17а, ал. 1 (Ново - ДВ, бр. 104 от 2025 г.)

Съдържание на заявлението за издаване на сертификат за доставчик на услуги за летателни проверки:

1. наименование на заявителя;
2. седалище или адрес на заявителя;
3. име на отговорния ръководител/представител на заявителя - длъжност, телефонен номер и адрес;
4. обща информация за заявителя;
5. обхват на дейността - видове съоръжения, на които желае да извършва летателни проверки; за инструментални системи за кацане (ILS) заявителят трябва да посочи категорията, която може да проверява;
6. процедури за уведомяване на ГД „ГВА“ за:
 - предстоящи промени в организационната структура;
 - планиране и изпълнение на летателни проверки;
 - предстоящи промени и модернизация на системата за летателна проверка и самолета лаборатория/БВС;
7. функционално описание, техническа спецификация на системата за летателна проверка;
8. информация за апаратурата, използвана за калибриране на измервателните средства от системата за летателна проверка;
9. разположение, характеристика и вид на всички антени на самолета лаборатория/БВС, използвани за летателна проверка;
10. всички документи за системата за летателни проверки по чл. 7, ал. 1;
11. информация за софтуера, използван в контролно-проверочната апаратура;
12. процедури за проверка на съоръженията;
13. процедура за съхранение на данните и отчетите от летателните проверки за срок не по-малък от 5 години след извършването им;
14. документи, удостоверяващи квалификация, компетентност, правоспособност и професионален опит на персонала;
15. планове за обучение и процедури за поддържане на квалификацията на персонала;
16. списък на навигационните съоръжения, които заявителят възнамерява да проверява;
17. технология на работа, оперативни наръчници на екипажа;
18. форма на типовия доклад за извършена летателна проверка;
19. документи, потвърждаващи опита на заявителя в извършване на летателни проверки в държава - членка на ЕС.

Преходни и заключителни разпоредби към Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 20 от 2006 г. за удостоверяване експлоатационната годност на граждански летища, летателни площадки, системи и съоръжения за наземно обслужване, за лицензиране на летищни оператори и оператори по наземно обслужване и за достъпа до пазара по наземно обслужване в летищата (ДВ, бр. 40 от 15.05.2018 г.)

§ 11. В чл. 7, ал. 1 т. 1 от Наредба № 141 от 2002 г. за удостоверяване експлоатационната годност на навигационни съоръжения за въздушна навигация и

кацане (обн., ДВ, бр. 35 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 70 от 2006 г., бр. 29 от 2012 г.) се изменя така:

„1. единен идентификационен код - ЕИК;”.

Преходни и заключителни разпоредби към Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 141 от 27.03.2002 г. за удостоверяване експлоатационната годност на навигационни съоръжения за въздушна навигация и кацане (ДВ, бр. 104 от 05.12.2025 г.)

§ 19. Всички проверки, започнали до влизането в сила на тази наредба, се извършват по досегашния ред.

§ 20. Правата за извършване на летателни проверки, придобити от лицата въз основа на издадени свидетелства за правоспособност, посочени в чл. 312 от Наредба № 1 от 16.01.2003 г. за свидетелствата за правоспособност на авиационния персонал, запазват действието си.

§ 21. Всички дейности и документи, касаещи квалификацията на лицата по чл. 17, ал. 5, следва да се извършат/актуализират в 6-месечен срок от влизането в сила на наредбата.